

Sotsiaalministri 18. mai 2005. a määruse nr 73 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemise ning sellealase arvestuse ja aruandluse tingimused ja kord ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad” muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega muudetakse narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 3¹ lõike 1 ja § 4 lõike 15 alusel kehtestatud määrust. Määrusega on kehtestatud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad, mida täiendatakse VI nimekirjaga, kuhu kuuluvad rühmadena määratletud ühesuguse üldise struktuurivalemiga ained ning nende ainete isomeerid, estrid, eetrid ja soolad ning nimetatud aineid sisaldavad ravimid.

Määruse muutmise eesmärk on tõhustada rahva tervisele ohtlike uute psühhoaktiivsete ainete käitlemise (mh ainet sisaldavate toodete sisse- ja väljavedu, müüki ja omamist) piiramist ja vähendada uute psühhoaktiivsete ainete levitamist ja nende kuritarvitamist.

Määruse muutmise eesmärk on viia määrus vastavusse narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõuga nr 170, mis võeti Riigikogu menetlusesse 18. jaanuaril 2016. a ja mis jõustub üldises korras 2016. a esimesel poolaastal.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja valmistasid ette Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Anna-Liisa Pääsukene (anna-liisa.paasukene@sm.ee; tel 626 9144), Ravimiameti õigusnõunik Andrus Varki (andrus.varki@ravimiamet.ee; tel 737 4140) ja Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi keemiaosakonna ekspert Peep Rausberg (peep.rausberg@ekei.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Sotsiaalministeeriumi õigusnõunik Susanna Jurs (susanna.jurs@sm.ee; tel 626 9329).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva 18. jaanuari 2016. a eelnõuga nr 170 narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seadus.

Määruse lisa 1 asendatakse käesoleva määruse lisaga. Määrusega muudetakse määruse RT I, 12.02.2016, 3 redaktsiooni.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 asendatakse määruse §-s 1 nimekirjade number, kuna käesoleva eelnõuga lisatakse nimekiri number VI. VI nimekirja kuuluvad rühmadena määratletud ühesuguse üldise struktuurivalemiga ained ning nende ainete isomeerid, estrid, eetrid ja soolad ning nimetatud aineid sisaldavad ravimid.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse narkootiliste ja psühhotroopsete ainete mõistet ainerühmadega. See tähendab, et narkootilisteks ja psühhotroopseteks aineteks loetakse edaspidi ka määruse lisas 1 kehtestatud IV nimekirjades loetletud rühmadesse kuuluvaid ained.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse §-i 3 lõikega 1¹. VI nimekirja kuuluvate riikliku ekspertiisiasutuse (Eesti Kohtuekspertiisi Instituut) identifitseeritud ainete loetelu avaldatakse Ravimiameti kodulehel kolmetööpäeva jooksul alates identifitseerimise akti väljastamisest.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse määruse paragrahvi 3 lõiget 3 nimetades eriarvestusele kuuluvateks narkootilisteks ja psühhotroopseteks aineteks ka VI nimekirjas loetletud ainete

rühmadesse kuuluvad ained. Kõigile loetletud rühmadesse kuuluvatele uutele psühhoaktiivsetele ainetele rakenduvad käitlemispiirangud sarnaselt I nimekirjas olevatele narkootilistele ja psühhotroopsetele ainetele. See tähendab, et nende ainete ja neid aineid sisaldavate ravimite käitlemine on lubatud ainult meditsiinilisel või teaduslikul eesmärgil, narkootiliste ja psühhotroopsete ainetega seotud kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks või õppeotstarbel kasutamise eesmärgil vastava loa alusel ning nende sisse- ja väljavedu toimub ainult Raviameti sisse- või väljaveoloa alusel.

Eelnõu punktiga 5 muudetakse lisa 1 pealkirja muutes seal nimekirjade numbrid, kuna lisatakse VI nimekiri.

Eelnõu punktiga 6 asendatakse määruse lisa 1 käesoleva määruse lisaga. Sotsiaalministri 18. mai 2005. a määruse nr 73 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemise ning sellealase arvestuse ja aruandluse tingimused ja kord ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad“ lisa 1 täiendatakse VI nimekirjaga, kuhu kuuluvad vastavalt Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi (edaspidi EKEI) ettepanekule 14 uute psühhoaktiivsete ainete rühma. Neist 11 rühma on sünteetilised kannabinooidid ning lisaks katinoonide, fenetüülamiinide ja trüptamiinide rühmad.

Kõigile loetletud rühmadesse kuuluvatele uutele psühhoaktiivsetele ainetele rakenduvad käitlemispiirangud sarnaselt I nimekirjas olevatele narkootilistele ja psühhotroopsetele ainetele. See tähendab, et nende ainete ja neid aineid sisaldavate ravimite käitlemine on lubatud ainult meditsiinilisel või teaduslikul eesmärgil, narkootiliste ja psühhotroopsete ainetega seotud kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks või õppeotstarbel kasutamise eesmärgil vastava loa alusel ning nende sisse- ja väljavedu toimub ainult Raviameti sisse- või väljaveoloa alusel. VI nimekirja kuuluvate ainete ebaseaduslik käitlemine on karistatav vastavalt karistusseadustiku (KarS) §-dele 183–191, mis sätestavad narkootikumidega seotud süüteod ning vastavalt NPALSi §-le 151, mis sätestab narkootiliste või psühhotroopsete ainete ebaseadusliku käitlemise väikeses koguses.

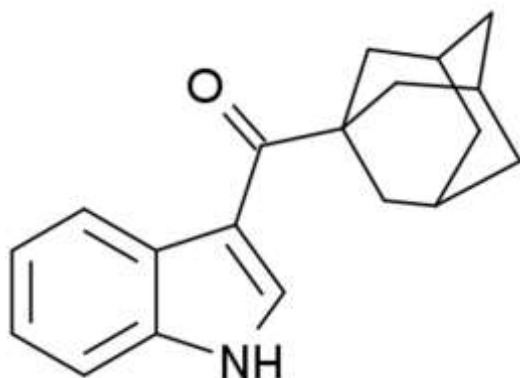
Määruses välistatakse rühmade I–V nimekirjas loetletud ained, mis võivad oma keemiliselt struktuurilt kuuluda loodavasse rühma, kuna need ained on juba identifitseeritud ja loetletud.

VI nimekirja on valitud rühmad, mis katavad enamuse uutest psühhoaktiivsetest ainetest. Näiteks 2014. aastal narkootiliste ja psühhotroopsete ainete I nimekirja lisatud 28 ainet kuulub lisatavate rühmade alla 19 (Lisa 1). Kuna esineb ka selliseid uusi psühhoaktiivseid aineid, mis oma keemilise koostise poolest erinevad teistest oluliselt, siis ei ole võimalik ainerühmadega katta kogu nn uute ainete valdkonda. Vastasel juhul tuleks lisada väga palju ainerühmasid, mis sisaldavad kas ühe või mõne ainet. See ei ole aga vajalik, sest säilib võimalus lisada aineid narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja ka ükshaaval.

Määrusega täiendatakse narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirju VI nimekirjaga, kuhu lisatakse 14 ainerühma:

1) Adamantoüülindoolid

Adamantoüülindooli (3-(adamanto-1-üül)indooli või 3-(adamanto-2-üül)indooli) derivaadid, kus indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsüanoalküül-, hüdroksüalküül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, fenüülalküül-, halofenüülalküül-, 1-(Nmetüül-2-piperidinüül)metüül-, 2-(morfoliin-4-üül)etüül- või tetrahüdropüraan-4-üülmetüülrühmaga

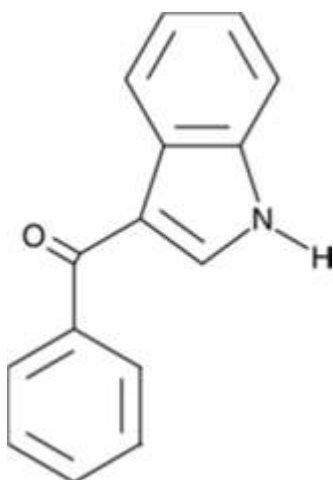
Joonis 1. 3-(adamanto-1-üül)indool

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: AB-001 ja AM-1248.

2) Bensoüülindoolid

3-bensoüülindooli (1H-indool-3-üül-fenüülmetanooni) derivaadid, kus:

- indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;
- fenüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega;
- indoolrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

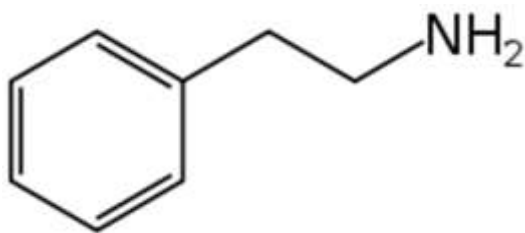
Joonis 2. 1H-indool-3-üül-fenüülmetanoon

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: AM-630, AM-679, AM-694, AM-2233, RCS-4, WIN-48,098 ja WIN 54,46.

3) Fenetüülamiinid

Fenetüülamiini (2-fenüületaaniamiini) derivaadid, kus:

- lämmastikuaatomi juures olev üks vesinikuaatom võib olla asendatud alküül- või 2-metoksübensüülrühmaga;
- lineaarse süsinikuaahela 1. asendi süsinikuaatomi juures olev üks vesinikuaatom võib olla asendatud metüül- või etüülrühmaga;
- fenüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) on asendatud alküül-, alkoksü-, halo- ja/või metüleendioksüürühmadega või on fenüülrühma asemel naftüül- või bensofuranüülrühm.

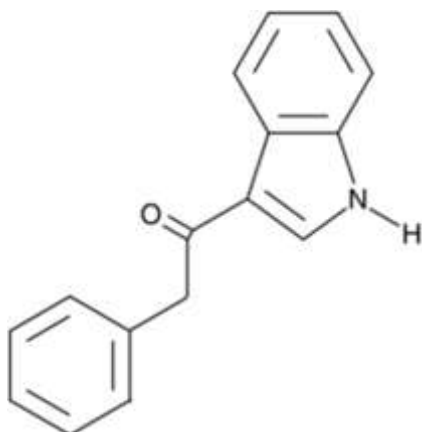
Joonis 3. 2-fenetüülamiin

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: MDA, MDMA, MDEA, DOM, DOB, DOI, DON, DOC, 2C-B, 2C-C, 2C-I, 2C-D, 2C-E, 2C-P, 2C-F, 2C-N, 2C-T-2, 2C-T-4, 2C-T-7, 2C-T-8, 2C-T-9, 2C-T-21, 25B-NBOMe, 25B-NBOMe, 25C-NBOMe, 25I-NBOMe, 25D-NBOMe, 25E-NBOMe, 25P-NBOMe, 25F-NBOMe, 5-APB ja 6-APB.

4) Fenüülatsetüülindoolid

3-fenüülatsetüülindooli (3-(fenüülatsetüül)-1H-indooli) derivaadid, kus:

- indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;
- fenüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega;
- indoolrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

Joonis 4. 3-(fenüülatsetüül)-1H-indool

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: JWH-167, JWH-203, JWH-204, JWH-249, JWH-250, JWH-251 ja RCS-8.

5) Indasoolkarboksamiidid

Indasoolkarboksamiidi (1H-indasool-3-karboksamiidi) derivaadid, kus:

- indasoolrühma 1. asendi lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, fenüülalküül-, halofenüülalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül- , 2-(morfoliin-4-üül)etüül- või tetrahüdropüraan-4-üül-metüülrühmaga;
- amiidi lämmastikuaatomi juures olev üks vesinikuaatom on asendatud 1- või 2-adamantüül-, 2,2,3,3-tetrametüültsüklopropüül- või aminokarbonüülalküülrühmaga.

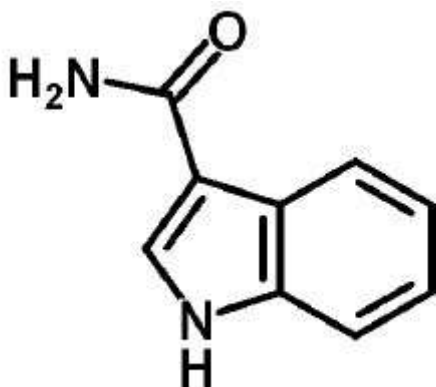
Joonis 5. 1H-indasool-3-karboksamiid

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: AKB48 (APINACA), 5F-AKB48, AB-PINACA, AB-FUBINACA ja ADB-FUBINACA.

6) Indoolkarboksamiidid

Indoolkarboksamiidi (1H-indool-3-karboksamiidi) derivaadid, kus:

- indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsüanoalküül-, hüdroksüalküül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, fenüülalküül-, halofenüülalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)-metüül-, 2-(morfoliin-4-üül)etüül- või tetrahüdropüraan-4-üül-metüülrühmaga;
- amiidi lämmastikuaatomi juures olev üks vesinikuaatom on asendatud 1- või 2-adamantüül-, 2,2,3,3-tetrametüültsüklopropüül- või aminokarbonüülalküülrühmaga.

Joonis 6. 1H-indool-3-karboksamiid

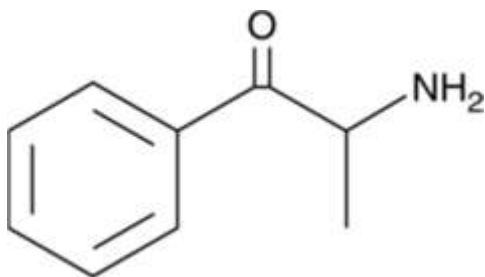
Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: SDB-001 (APICA), STS-135, ADBICA ja AB-001.

7) Katinoonid

Katinooni (2-amino-1-fenüülpropan-1-ooni) derivaadid, kus:

- lineaarse süsinikuahela 3. asendi süsinikuaatomi juures olev vesinikuaatom võib olla asendatud alküül-, alkenüül-, halo- või haloalküülrühmaga;
- lämmastikuaatomi juures olevad vesinikuaatomid (üks või mõlemad) võivad olla asendatud alküül-, arüül- ja/või arüülalküülrühmadega või on lämmastikuaatom osa tsükklilisest struktuurist;
- fenüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud alküül-, alkoksü-, metüleendioksü-, halo- ja/või haloalküülrühmadega või on fenüülrühma asemel naftüül- või bensofuranüülrühm.

Rühma ei kuulu bupropioon (2-(tert-butüülamino)-1-(3-klorofenüül)propan-1-oon).

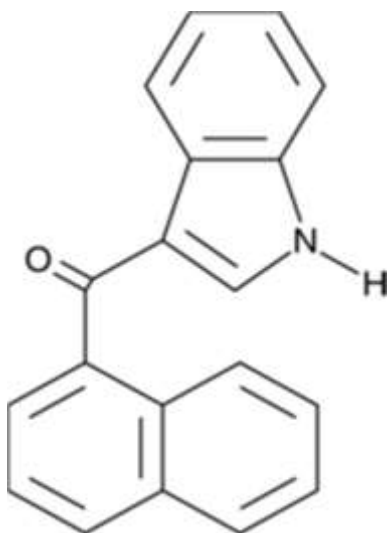
Joonis 7. Katinon

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: bufedroon, NEB, NEP, pentedroon, dimetüülkatinon, dietüülpropioon, bupropioon, mefedroon, 3-MMC, 3-MEC, 3-EMC, 3-EEC, 4-EMC, 4-EEC, bensedroon, 4-MEC, N,NDMMC, 3,4-DMMC, DMEC, metedroon, etedroon, 3-MOMC, 2-FMC, 2-FEC, 3-FMC, 3-FEC, 3-CMC, 3-BMC, flefedroon, 4-FEC, brefedroon, FMMC, 3,5-DCMC, 3,5-DFMC, 2,5-DMOMC, bk-MDOM, bk-MDA, 2,3-MDMC, metüloon, etüloon, BMDP, bk-IMP, 4-fluorobufedroon, 4-bromobufedroon, 4-MeMABP, 4-Me-NEB, 4-metoksübufedroon, butüloon, eütüloon, 5-metüületüloon, pentüloon, MMP, MEP, bk-5-MAPB, bk-6-MAPB, α -PPP, α -PBP, α -PVP, α -PEP, pürovaleroon, MPHP, MDPPP, MDMPP, MDPBP, MDPV, FPVP, MOPVP, DMPVP, nafüroon ja α -PVT.

8) Naftoüülindoolid

3-naftoüülindooli (1H-indool-3-üül-1-naftalenüülmetanooni) derivaadid, kus:

- indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;
- naftüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega;
- indoolrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

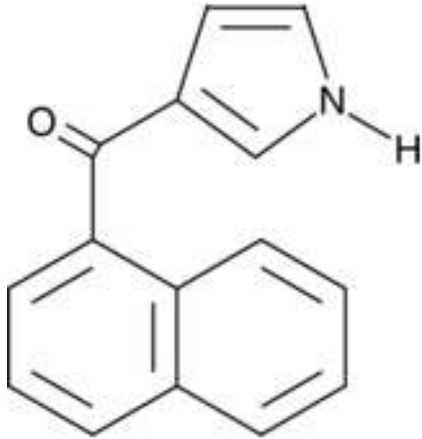
Joonis 8. 1H-indool-3-üül-1-naftalenüülmetanoon

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: JWH-007, JWH-015, JWH-018 (AM-678), JWH-019, JWH-048, JWH-073, JWH-081, JWH-098, JWH-122, JWH-193, JWH-198, JWH-200, JWH-210, JWH-398, JWH-424, AM-1220, AM-1221 ja AM-2201.

9) Naftoüülpürroolid

3-(1-naftoüül)pürrooli (1H-pürrool-3-üül-1-naftalenüülmetanooni) derivaadid, kus:

- pürroolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom võib olla asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, 1-(Nmetüül-2-piperidinüül)metüül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;
- naftüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega;
- pürroolrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

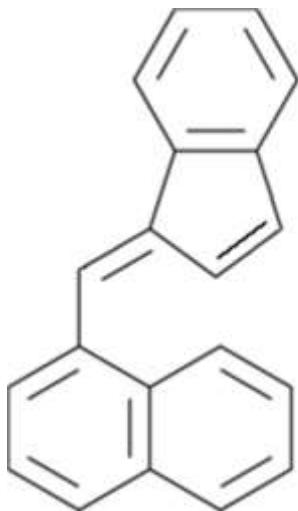
Joonis 9. 1H-pürrool-3-üül-1-naftalenüülmetanoon

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: JWH-030, JWH-147 ja JWH-307.

10) Naftüülmetüleenindeenid

Naftüülmetüleenindeeni (1-(1-naftüülmetüleen)-1H-indeeni või 1-(2-naftüülmetüleen)-1H-indeeni) derivaadid, kus:

- indeenrühma 3. asendi süsinikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, tsüanoalküül-, hüdroksüalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;
- naftüülrühma ja/või indeenrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

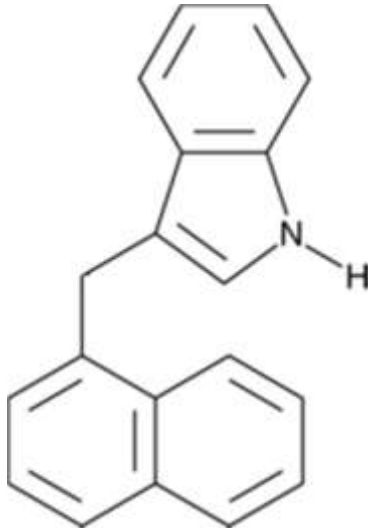
Joonis 10. 1-(1-naftüülmetüleen)-1H-indeen

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: JWH-176.

11) Naftüülmetüülindoolid

3-naftüülmetüülindooli (1H-indool-3-üül-(1-naftüül)metaani või 1H-indool-3-üül-(2-naftüül)metaani) derivaadid, kus:

- indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;
- naftüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega;
- indoolrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

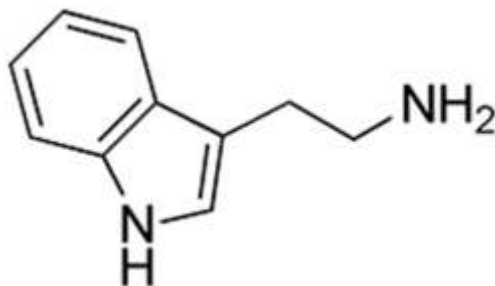
Joonis 11. 1H-indool-3-üül-(1-naftüül)metaan

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: JWH-175, JWH-184 ja JWH-185.

12) Trüptamiinid

Trüptamiini (2-(1H-indool-3-üül)etaanamiini) derivaadid, kus:

- lineaarse süsinikuahela lämmastikuaatomi (aminorühma) juures olevad üks või mõlemad vesinikuaatomid võivad olla asendatud alküül- või allüülrühmadega;
- lineaarse süsinikuahela 1. asendi süsinikuaatomi juures olev üks vesinikuaatom võib olla asendatud alküülrühmaga;
- indoolrühma benseenitsükli olevate süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud hüdroksü-, alkoksü- ja/või atsetoksürühmadega.

Joonis 12. Trüptamiin

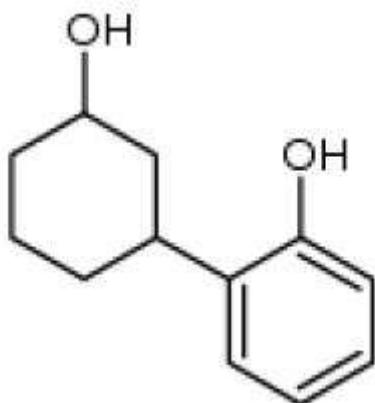
Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: α ET, α MT, DALT, DET, DiPT, DPT, 5-MeO- α MT, 5-MeO-DALT, 4-HO-DET, 4-AcO-DMT, 4-HO-MET, 4-HO-DiPT, 5-MeO-DiPT, 4-HO-MiPT, 5-MeO-DMT ja 5-MeO-N.

13) Tsükloheksüülfenoolid

Tsükloheksüülfenooli (2-(3-hüdroksütsükloheksüül)fenooli) derivaadid, kus:

- fenoolrühma 5. asendi süsinikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül- või 2-(morfoliin-4-üül)etüülrühmaga;

- tsükloheksüülrühma süsinikuaatomite juures olevad vesinikuaatomid (üks või rohkem) võivad olla asendatud mistahes rühmadega.

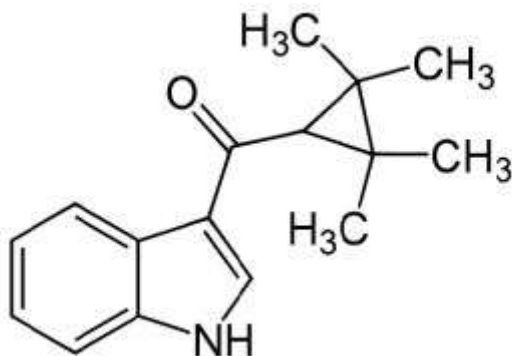

Joonis 13. 2-(3-hüdroksütsükloheksüül)fenool

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: CP 47,497, CP 47,497 C6 homoloog, CP 47,497 C8 homoloog, CP 47,497 C9 homoloog, CP 55,244 ja CP 55,940.

14) Tsüklopropüülkarbonüülindoolid

Tsüklopropüülkarbonüülindooli (1H-indool-3-üül-(2,2,3,3-tetrametüülsüklopropüül)-metanooni) derivaadid, kus indoolrühma lämmastikuaatomi juures olev vesinikuaatom on asendatud alküül-, alkenüül-, tsüanoalküül-, hüdroksüalküül-, tsükloalküülmetüül-, tsükloalküületüül-, haloalküül-, fenüülalküül-, halofenüülalküül-, 1-(N-metüül-2-piperidinüül)metüül-, 2-(morfoliin-4-üül)etüül- või tetrahüdropüraan-4-üül-metüülrühmaga.

Joonis 14. 1H-indool-3-üül-(2,2,3,3-tetrametüütsüklopropüül)-metanoon

Rühma kuuluvad näiteks järgmised ained: UR-144 ja XLR-11.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõust on narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse 18. jaanuari 2016. a eelnõuga nr 170 raames Euroopa Komisjoni ja lepinguriike teavitatud EL direktiivi 98/34/EÜ kohaselt. Eesti õigusesse on direktiiv 98/34/EÜ üle võetud toote nõuetele vastavuse seadusega ning Vabariigi Valitsuse määrusega „Tehnilist normi, infoühiskonna teenusele ja teenuse osutamise suhtes hindamisele kuuluvat nõuet kehtestava õigusakti eelnõust ning börsikorraldaja, reguleeritud väärtpaberiturgu korraldava isiku või väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaja poolt infoühiskonna teenusele kehtestatavast nõudest teavitamise kord ning teavitamist koordineeriva asutuse määramine“ (RT I 2010, 69, 521).

4. Määruse mõjud

Muudatustega suudetakse efektiivsemalt kontrollida uute psühhoaktiivsete ainete levikut Eestis. Uue regulatsiooni vastuvõtmise korral väheneb eelduslikult märgatavalt uute psühhoaktiivsete ainete tellimine ja tarvitamine. Uute psühhoaktiivsete ainete populaarsuse aluseks on nende ainete psühhoaktiivne mõju ja samas ainete legaalsus. Rühmade kasutamine võimaldab eelduslikult kiiremini, mõjusamalt ja paindlikumalt piirata uute psühhoaktiivsete ainete levikut ja käitlemist ning ennetada uute psühhoaktiivsete ainete tarvitamisest tekkivaid probleeme ühiskonnas (kuritegevus, tervisekahjud ning sellest tingitud majanduslik mõju riigile).

Uusi psühhoaktiivseid aineid tellitakse peamiselt interneti kaudu ehk ained saabuvad Eestisse valdavalt posti- või kullerteenuse vahendusel. Selline tegevus on suurendanud nii postitöötajate kui Maksu- ja Tolliameti (MTA) ametnike koormust. Rühmadena ainete lisamine vähendab eeldatavalt ainete tellimist kirjeldatud viisil, kuna isikul ei ole võimalik enam eeldada, et aine kasutamine on seaduslik. Seoses VI rühma kuuluvate ainete identifitseerimisega võib suureneda EKEI koormus. Kindlasti ei saa väita, et uute ainete tellimine väheneb kohe. Samuti ei vähene MTA ega EKEI koormus, kuna ainete lisamisel rühmiti hakkab MTA saatma ekspertiisi kõiki saabuvald aineid, mille suhtes on alust kahtlustada, et tegemist on keelatud ainega (praegu saadetakse neid ka saatjale tagasi). Küll aga annab see selge ja üheselt mõistetava aluse MTA-le konfiskeerida psühhoaktiivseid aineid, mille toime on ohtlik, põhjustades haigusi, õnnetusi ja surmasid.

Analoogselt MTA-le kasvab uue seaduse rakendamisel ka Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) menetluskoormus. Nimelt peab PPA alustama menetlust kõigi nende ainete tuvastamise korral, mis kuuluvad VI rühma. Tulenevalt eelnõust ja seletuskirjast on VI nimekirja kuuluvate ainete ebaseaduslik käitlemine karistatav vastavalt karistusseadustiku §-dele 183–191 ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse §-le 151. Kui rühmapõhine lähenemine oleks kehtinud 1. jaanuarist 2014 oleks 2014. aastal pidanud PPA alustama hinnanguliselt 25 menetlust rohkem seoses narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku käitlemisega. Arvestades lisaks uute ainete turule tulemise kasvu, siis võib selliste menetluste arv 2016. aastal olla eelduslikult 40 ringis. Kokku algatati 2014. aastal PPA poolt 891 narkootiliste ainete käitlemisega (nii väikesed kui suured kogused) seotud menetlust.

Uue regulatsiooni jõustumisega kaasnevad lisakulud seoses elanikele suunatud teavitustööga. Eesti elanikele tuleb selgitada, et enamik uusi psühhoaktiivseid aineid kuulub ainerühmadesse ja seega on need automaatselt kontrolli all ning nende tellimisega minnakse vastuollu seadusega. Elanikkonna teadlikkuse suurendamine tervisohtudest vähendab preventiivse meetmena võimalikke tõsiseid tervisekahjusid.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

2014. aastal postisaadetistes avastatust lähtuvalt tuleb määruse rakendamisel MTA juurde ligikaudu 100 menetlust aastas. Kui aluseks võtta väärteomenetluse keskmine hind, on täiendav kulu ligikaudu 40 000 eurot aastas. Kriminaalmenetluse korral on aga ühe menetluse hind keskmiselt 500 eurot, mistõttu võib täiendavate vahendite vajadus ulatuda 50 000 euroni aastas.

MTA ja PPA täiendavate menetluste kulud kaetakse olemasolevatest eelarvevahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub koos narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse 18. jaanuari 2016. a eelnõuga nr 170.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Tervise Arengu Instituudile ja Ravimiametile.

Ivi Normet
Terviseala asekanstler

2014. aastal narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja lisatud uued psühhoaktiivsed ained¹

Aine nimetus	Lisamise kuupäev	Rühm
5-(2-aminopropüül)indool (5-API, 5-IT).	03.03.2014	Ei kuulu
AM-2201 ; 1-[(5-fluoropentüül)-1H-indool-3-üül]-(naftaleen-1-üül)metanoon	02.06.2014	Naftoüülindoolid
2-(4-bromo-2,5-dimetoksüfenüül)-N-[(2-metoksüfenüül)metüül]etaanamiin (25B-NBOMe; 2C-B-NBOMe; NBOMe-2C-B)	02.06.2014	Fenetüülamiinid
3,4-dikloro-N-[(1-dimetüülamino)tsükloheksüülmetüül]bensamiid (AH-7921)	02.06.2014	Ei kuulu
Etisolaam ; 4-(2-klorofenüül)-2-etüül-9-metüül-6H-tieno[3,2-f][1,2,4]triasolo[4,3-a][1,4]diasepiin	02.06.2014	Ei kuulu
Etüülfenidaat (EP); etüül-2-fenüül-2-(piperidiin-2-üül)atsetaat	02.06.2014	Ei kuulu
5F-AKB48 (AKB-48F; 5-fluoro-AKB-48); N-(1-adamantüül)-1-(5-fluoropentüül)-1H-indasool-3-karboksamiid	02.06.2014	Indasoolkarboksamiidid
4-fluoroamfetamiin (4-FA; 4-FMP); 1-(4-fluorofenüül)propan-2-amiin	02.06.2014	Fenetüülamiinid
2-(4-jodo-2,5-dimetoksüfenüül)-N-[(2-metoksüfenüül)metüül]etaanamiin (25I-NBOMe; 2C-I-NBOMe; NBOMe-2C-I)	02.06.2014	Fenetüülamiinid
JWH-210 ; 4-etüül-naftaleen-1-üül-(1-pentüülindool-3-üül)metanoon; 1-pentüül-3-(4-etüül-1-naftoüül)indool	02.06.2014	Naftoüülindoolid
2-(4-kloro-2,5-dimetoksüfenüül)-N-[(2-metoksüfenüül)metüül]etaanamiin (25C-NBOMe; 2C-C-NBOMe; NBOMe-2C-C)	02.06.2014	Fenetüülamiinid
Metiopropamiin (MPA); metüültienüülpropamiin; 1-(tiofeen-2-üül)-2-metüülaminopropaan; N-metüül-1-(tiofeen-2-üül)propan-2-amiin	02.06.2014	Ei kuulu
Metoksetamiin (MXE); 2-(3-metoksüfenüül)-2-(etüülamino)tsükloheksanoon	02.06.2014	Ei kuulu
Pentedroon ; 1-fenüül-2-(metüülamino)pentaan-1-oon; 2-metüülamino-1-fenüül-1-pentanoon	02.06.2014	Katinoonid
alfa-pürrolidinovalerofenoon (alfa-PVP; α -PVP); 1-fenüül-2-(1-pürrolidinüül)-1-pentanoon	02.06.2014	Katinoonid
alfa-metüülrüptamiin (AMT; α -MT); 2-(1H-indool-3-üül)-1-metüül-etüülamiin	02.06.2014	Trüptamiinid
4,4'-DMAR ; para-metüül-4 -metüülaminoreks; 4,4'-dimetüülaminoreks	06.12.2014	Ei kuulu
MT-45 ; 1-tsükloheksüül-4-(1,2-difenüületüül)piperasiin	06.12.2014	Ei kuulu
UR-144 ; (1-pentüül-1H-indool-3-üül)(2,2,3,3-tetrametüültsüklopropüül)metanoon	06.12.2014	Tsüklopropüülkarbonüülindoolid
APINACA , AKB48; 1-pentüül-N- tritsüklo[3.3.1.1 ^{3,7}]dets-1-üül-1H- indasool-3-karboksamiid	06.12.2014	Indasoolkarboksamiidid
AB-CHMINACA ; N-[(1S)-1-(aminokarbonüül)-2-metüülpropüül]-1-(tsükloheksüülmetüül)-1H-indasool-3-karboksamiid	15.12.2014	Indasoolkarboksamiidid
AB-FUBINACA ; N-(1-amino-3-metüül-1-oksobutaan-2-üül)-1-(4-fluorobensüül)-1H-indasool-3-	15.12.2014	Indasoolkarboksamiidid

¹ Allikas: Eesti Kohtuekspertiisi Instituut

karboksamiid		
AB-PINACA ; N-(1-amino-3-metüül-1-oksobutaan-2-üül)-1-pentüül-1H-indasool-3-karboksamiid	15.12.2014	Indasoolkarboksamiidid
JWH-307 ; (5-(2-fluorofenüül)-1-pentüülpürrool-3-üül)-naftaleen-1-üülmetanool	15.12.2014	Naftoüülpürroolid
5F-PB-22 ; 1-(5-fluoropentüül)-1H-indool-3-karboksüülhappe 8-kinolinüülester	15.12.2014	Ei kuulu
1-(1-bensofuraan-5-üül)-N-etüülpropaan-2-amiin (5-EAPB)	15.12.2014	Fenetüülamiinid
Bufedroon (MABP) ; α -metüülaminobutürofenoon; 2-(metüülamino)-1-fenüülbutaan-1-oon	15.12.2014	Katinoonid
4-fluorometamfetamiin (4-FMA) ; (RS)-1-(4-fluorofenüül)-N-metüülpropaan-2-amiin	15.12.2014	Fenetüülamiinid